

Предотвратяване и разкриване на измами, корупция и конфликт на интереси в контекста на Механизма за възстановяване и устойчивост

31 май 2023 г.

Приложима нормативна рамка и основни понятия

Европейска правна рамка

- Регламент 2018/1046 за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (т.н. Финансов регламент 2018)
- Регламент 2021/241 за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост
- Регламент 2988/95 на Съвета относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности
- Регламент 2185/96 относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на ЕО срещу измами и други нередности
- Регламент 883/2013 относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF)
- Директива 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред
- Регламент 2017/1939 за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура

Финансов регламент 2018

Член 61 Конфликт на интереси

1. Финансовите участници по смисъла на глава 4 от настоящия дял и другите лица, ***включително националните органи на всяко равнище, участващи в изпълнението на бюджета при условията на пряко, непряко и споделено управление, включително в подготвителните действия, в одита или в контрола, не предприемат никакви действия, които могат да поставят собствените им интереси в конфликт с тези на Съюза.*** Те предприемат също така подходящи мерки за предотвратяване на конфликт на интереси във функциите, за които носят отговорност, и за справяне със ситуации, които обективно могат да бъдат възприети като конфликт на интереси.

Финансов регламент 2018

Член 61 Конфликт на интереси

3. За целите на параграф 1 ***конфликт на интереси съществува, когато безпристрастното и обективно упражняване на функциите на финансов участник или друго лице, посочено в параграф 1, е опорочено по причини, свързани със семейния и емоционалния живот, политическа или национална принадлежност, икономически интерес или всякакъв друг пряк или косвен личен интерес.***

Регламент 2021/241 за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост

Член 22 Защита на финансовите интереси на Съюза – Пар.1

При изпълнението на Механизма държавите членки, в качеството си на бенефициери или заемополучатели на средства по линия на Механизма, предприемат всички подходящи мерки, за да защитават финансовите интереси на Съюза и за да гарантират, че използването на средствата във връзка с мерките, получаващи подкрепа от Механизма, е съобразено с приложимото право на Съюза и с националното право, по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция и конфликти на интереси. За тази цел държавите членки предвиждат ефективна и ефикасна система за вътрешен контрол и възстановяването на неправомерно изплатени или неправилно използвани суми. Държавите членки могат да разчитат на обичайните национални системи за управление на бюджета.

Национална правна рамка

- ✓ Наказателен кодекс
- ✓ Закон за административните нарушения и наказания
- ✓ Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество
- ✓ Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор
- ✓ Национална стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз, за периода 2021-2027 година, приета с Решение № 833 от 12 ноември 2020 г. Министерският съвет на Република България

Национална правна рамка

- ✓ Постановление № 157 на МС от 7.07.2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, и на техните основни функции
- ✓ Постановление № 18 на МС от 4.02.2003 г. за създаване на Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз
- ✓ Постановление № 57 на МС от 07.04.2020 г. за приемане на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация

Със Заповед №РД09-3724/29.07.2022 г., допълнена със Заповед № РД09-849/13.04.2023 г. на министъра на образованието и науката, на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ (ИАПО) в качеството ѝ на звено от Структурата за наблюдение и докладване (СНД) към министъра на образованието и науката е възложено изпълнението изпълнява дейности и/или функции на СНД на инвестициите по стълб 1 „Иновативна България“ по Националния план за възстановяване и устойчивост :

C1.I1 Центрове за НТИМ и иновации в образованието (STEM центрове);

C1.I2 Модернизиране на образователна инфраструктура;

C1.I4 Младежки центрове;

C2.I1 Програма за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез научни изследвания и иновации.

Система за управление и контрол на ПВУ на РБ

Раздел V. Защита на финансовите интереси

- 5.1 Мерки за борба с измамите и конфликта на интереси и реда за процедиране на сигналите и съмненията за измама, корупция и конфликт на интереси
- 5.2 Контролни дейности и последици във връзка с двойно финансиране
- 5.3 Дейности при други нарушения - пропуски при прилагане на принципа на добро финансово управление

Основни понятия

Сериозни нередности – измама, корупция и конфликт на интереси

Регламент 2020/241 за МВУ - преамбюл

(59) ... Спирането и прекратяването на споразумения, свързани с финансова подкрепа, както и намаляването и възстановяването на финансовото участие, следва да бъдат възможни, когато планът за възстановяване и устойчивост не е изпълнен по задоволителен начин от съответната държава членка или в във връзка с мерките, получаващи подкрепа от Механизма случай на сериозни нередности, а именно измами, корупция и конфликти на интереси, или сериозно неизпълнение на задължение, произтичащо от споразуменията, свързани с финансова подкрепа. ...

Основни понятия

Определения за измама и корупция се съдържат в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамните, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред

„Измама“ – обхваща измамно поведение по отношение на приходите, разходите и активите за сметка на общия бюджет на Европейския съюз („бюджета на Съюза“), включително финансови операции, като дейности по получаване и отпускане на заеми.

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета дава дефиниция и за:

„пасивна корупция“ означава действията на публичен служител, който пряко или чрез посредник поиска или получи облаги, независимо от естеството им, за себе си или за трето лице, или приеме обещание за такава облага, за да извърши или да се въздържа от извършването на действия в съответствие със своите служебни задължения или при изпълнението на своите функции по начин, който вреди или има вероятност да навреди на финансовите интереси на Съюза.

„активна корупция“ означава действията на всяко лице, което пряко или чрез посредник обещае, предложи или предостави облаги, независимо от естеството им, на публичен служител за него или за трето лице, с оглед извършване или въздържане от извършване на действия от служителя ...

За да се осигури разбиране, членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на КП подписват декларация, че са запознати:

- с дефиницията за нередност по смисъла на Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95,
- с дефиницията за корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество,
- със състава на престъплението измама по чл. 209, чл. 212 и 212а от Наказателния кодекс, състава на престъплението подкуп по чл. 301, чл. 304, 304а, 304б, 304в и провокация към подкуп по чл. 307 от Наказателния кодекс и със състава на престъплението длъжностно присвояване по чл. 201 от Наказателния кодекс (транспонирани в българското законодателство определения за престъпленията измама по смисъла на чл. 3 и активна и пасивна корупция и присвояване по смисъла на чл. 4 от Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред)

и реда за процедирането на получената информация за такива нередности.

- Членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на КП подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 и чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ), като и, че
- Доколкото им е известно, не съществуват факти или обстоятелства в миналото, понастоящем или които биха могли да възникнат в обозримо бъдеще, които могат да поставят под съмнение тяхната независимост и които да ги поставят в ситуация на конфликт на интереси. Удостоверяват, че ако узнаят за такива обстоятелства, както и при риск от конфликт на интереси, незабавно ще уведомят прекия си ръководител, а в случай на установен конфликт на интереси, ще се оттеглят от заеманата от тях длъжност/позиция.

Общи условия за предоставяне на средства на крайни получатели по НПВУ

Чл.7 „Проверки на място“

т.7.3 При сигнали за измама, конфликт на интереси или корупция, публикации в медиите, или при други обстоятелства може да се инициират извънредни проверки на място, с които да се подпомогне процесът по установяване на всички факти и обстоятелства, необходими за предоставяне на пълната информация към съответния компетентен орган.

Чл.9 „Възстановяване на средства от КП“

т. 9.1 КП се задължава да възстанови на СНД всички недължимо платени и надплатени суми, както и неправомерно получените или неправомерно усвоените средства, включително свързаното с тях допълващо публично финансиране, както и дължимите лихви по тези суми съгласно нормативно определения ред.

Чл.11 „Прекратяване на договора“

т.11.6 СНД има право да прекрати договора без предизвестие и без да изплаща каквито и да било обезщетения, в случай на установена нередност по смисъла на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 2988/95 на Съвета относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности от страна на крайния получател, както и в случаите на установена измама/конфликт на интереси/корупция. Това условие се отнася и до партньорите, изпълнителите и представителите на крайния получател.

Общи условия за предоставяне на средства на крайни получатели по НПВУ

Чл.12 „Сериозни нередности (измама, корупция и конфликт на интереси)“

т.12.1 КП следва да предприеме всички необходими мерки за избягване на сериозни нередности като измама, корупция и конфликт на интереси и да уведоми незабавно СНД относно обстоятелство, което предизвиква или може да предизвика подобни сериозни нередности.

Чл.17 „Контролни органи“

17.1 Крайните получатели подлежат на текущ контрол от страна на Структурата за наблюдение и докладване, Дирекция „Национален фонд“ (ДНФ) в Министерство на финансите, Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ (ИА ОСЕС).

17.2 Функциите по разследване се извършва от компетентните за това органи, в рамките на правомощията им по европейското или национално право: Прокуратурата на Република България, Европейската прокуратура, Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ), Дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)“ в МВР и Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) към Европейската комисия.

17.3. Крайните получатели могат да бъдат обект на контрол и от външни организации, ангажирани с проследяване и/или одит на целия или част от процеса по изпълнение на проекта, избрани от СНД, ДНФ, ИАОСЕС, ЕК.

Установяване на случаи на сериозни нередности

При извършване на контролна дейност от ИАПО

- ✓ последващ контрол за законосъобразност на проведените от КП процедури за възлагане на обществени поръчки/избор на изпълнител
 - ✓ проверка на финансово-технически отчет
 - ✓ проверки на място
1. *Анализира се наличие на индикатори за измама, конфликт на интереси и корупция като се ползват данни от Търговския регистър и ARACHNE*
 2. *Извършва се проверка за свързаност на лицата (КП и изпълнител по дейности) и допълнителни проверки за потенциална свързаност*
 3. *Отчита се информация от ИС за ПВУ и получена чрез бутона за сигнали и др. начини*
 4. *Документира се в контролни листове*
 5. *Препраща се на АФКОС / компетентни разследващи органи*

При получаване на сигнали

Осигурена е възможност за подаване на сигнали за сериозни нередности до ИАПО, по следните начини:

- По пощата на адреса на ИАПО;
- На място в ИАПО;
- В деловодството на ИАПО;
- По електронна поща;
- Чрез обаждане на телефон 02 4676 219;
- Чрез електронна „Форма за нередности“.

Принципната уредба на подаването и разглеждането на сигнали се съдържа в глава 8 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК). В чл. 108, ал. 2 от АПК се съдържа принципната защита на подателите на сигнали, а именно, че никой не може да бъде преследван за това, че е подал сигнал.

Докладване на сигнали за сериозни нередности

Действия извършвани от ИАПО, при която е постъпил сигнал за нарушение, или е установила индикатори за сериозна нередност в процеса на извършваните проверки:

1.а. Регистрира получения сигнал в деловодната система на ведомството

1.б При контролни дейности формулира писмено установен индикатор за сериозна нередност

*Срок: **незабавно** се предоставя на изпълнителния директор на ИАПО*

2. Изпълнителният директор разпределя сигнала на служител за разглеждане и процедуране

3. Служителят, на когото е разпределен сигнала, въвежда обстоятелствата в специален модул в ИС за ПВУ.

Срок: до три работни дни от възлагането

3.1. Обстоятелства, открити на по-късен етап и подлежащи на вписване, се въвеждат в специален модул в ИС за ПВУ

Срок: до три работни дни от откриването им

4. Служителят, на когото е разпределен сигнала, извършва преглед на информацията с цел идентифициране дали същата се отнася до измама или подкуп и присвояване (НК), корупция (ЗПКОНПИ) или конфликт на интереси (ФР2018 / ЗПКОНПИ)

Срок: десет работни дни / петнадесет работни дни (при фактическа сложност)

4.1. При липса на данни за съмнение за измама, конфликт на интереси или корупция ИАПО приключва сигнала и информира подателя

5. При наличие на данни за съмнение за **измама** или **корупция** информацията се предоставя от ИАПО чрез ИС за ПВУ на дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)“

Срок: два работни дни от приключване на проверката

5.1. При съмнение за **конфликт на интереси** (ЗПКОНПИ) информацията се представя от ИАПО на компетентния инспекторат към съответното министерство или на КПКОНПИ. При съмнение за **свързани лица** (ФР2018) ИАПО извършва проверки посредством ЕСГРАОН, търговския регистър, други лицензирани информационни системи.

Срок: тридесет работни дни от възлагането / *четиридесет и пет работни дни* (при фактическа сложност)

5.2. При данни за свързаност ИАПО подава сигнал към Прокуратурата на Република България/Европейската прокуратура, с копие до дирекция АФКОС

5.3. Дирекция АФКОС докладва без забавяне сигнал, който съдържа информация за престъпно деяние по отношение на което Европейската прокуратура би могла да упражни своята компетентност

Срок: без ненужно забавяне

6. Дирекция АФКОС извършва проверка, анализ и оценка на информацията по случаите на сериозни нередности, вкл. на информацията получена от органа по установяване и разследване информация (отказ / образуване на производство, установяване на конфликт на интереси, прекратяване/спиране на наказателното производство, предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, повдигане на обвинение с обвинителен акт и др.).

АФКОС въвежда тази информация в ИС за ПВУ и информира ИАПО за предприетите действия.

- ИАПО спира плащанията със средства от МВУ към крайни получатели при:
 - Повдигнато с обвинителен акт обвинение за извършено престъпление измама или корупция (подкуп), касаещо инвестиция от ПВУ;
 - Установен с акт на компетентния орган за конфликт на интереси

Спирането на плащанията по инвестицията е **пропорционално** на отражението, което имат измамата, корупцията или конфликтът на интереси върху него.

Ако сериозната нередност касае основна дейност или засягат значителна част от инвестицията, се спират плащанията по цялата инвестиция.

Ако сериозната нередност засяга само определена обособима част от инвестицията, се спира само съответстващото за изпълнението на обособимата част плащане.

Определянето на частта от инвестицията, спрямо която следва да бъде спряно финансирането със средства от МВУ, и обосновката за това, се извършва от ДНФ със съдействието на СНД.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

За контакт:

гр. София, 1113

бул. „Цариградско шосе“

№ 125, блок 5, ет. 1

Тел: +359 2 46 76 101

[http://](http://opnoir.bg/)

<http://opnoir.bg/>

[facebook/sf.mon.bg/](https://www.facebook.com/sf.mon.bg/)